

ВИСТУП РЕКТОРА НА ПЛЕНАРНОМУ ЗАСІДАННІ

УДК 327.82:341.71(045)

Балабанов Костянтин Васильович, член-кореспондент НАПН України, доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, ректор МДУ

Розвиток дипломатичних відносин України та Республіки Кіпр

Республіка Кіпр є однією з держав Східного Середземномор'я, які найбільш бурхливо та динамічно розвиваються. З часу набуття незалежності в 1960 році, Кіпр здійснив стрімкий економічний стрибок, що дозволив йому стати визнаним лідером в таких галузях як туризм і міжнародні інвестиції. Незважаючи на фактичне розділення країни в 1974 році, грекам-кіпріотам вдалося досягти разючих результатів, що дозволили їм увійти до числа найбільш розвинених держав світу. З 2004 року Республіка Кіпр набула повноправного членства в Європейському Союзі. Республіка Кіпр є дуже важливою країною регіону з економічної та геополітичної точок зору. Дуже корисним для України є також досвід інтеграції Кіпру до ЄС.

Дипломатичні відносини між Союзом Радянських Соціалістичних Республік та Республікою Кіпр на рівні посольств були встановлені 16 – 18 серпня 1960 року майже відразу після проголошення Кіпром незалежності, яка стала результатом багаторічної національно-визвольної боротьби. Радянський Союз активно підтримував створення незалежного Кіпру, у керівництва СРСР були дуже тісні відносини із лідером національно-визвольного руху кіпрського народу архієпископом Макаріосом, який згодом став Президентом Республіки Кіпр.

Першим Надзвичайним і Повноважним Послом Союзу Радянських Соціалістичних Республік в Республіці Кіпр став Єрмошин Павло Костянтинівич, який перебував на посаді з 16 грудня 1960 по 20 квітня 1968 року. Вірчі грамоти Президенту Республіки Кіпр Павло Костянтинівич вручив 31 грудня 1960 року.

З 20 квітня 1968 по 4 грудня 1970 року посольство СРСР на Кіпрі очолював Микита Павлович Толубєєв (31 травня 1968 року – вручення вірчих грамот).

З 8 січня 1971 по 7 липня 1973 року Надзвичайним і Повноважним Послом СРСР на Кіпрі був Анатолій Олександрович Барковський (23 лютого 1971 року – вручення вірчих грамот), з 7 липня 1973 по 31 липня 1986 року – Сергій Тимофійович Аставін (29 серпня 1973 року – вручення вірчих грамот), з 31 липня 1986 по 2 жовтня 1990 року – Юрій Євгенович Фокін. Й нарешті останнім послом СРСР, а згодом Російської Федерації на Кіпрі був Зенков Борис Геннадійович, який був призначений на цю посаду 14 вересня 1990 року та перебував на ній, представляючи інтереси вже Росії, до 18 листопада 1996 року.

На запрошення Президії Верховної Ради СРСР і Радянського Уряду з 2 по 9 червня 1971 року перший Президент Кіпру архієпископ Макаріос перебував з офіційним візитом в СРСР. Президента Республіки Кіпр супроводжували: Міністр закордонних справ Республіки Кіпр С. Кіпріану, Міністр при Президенті П. Ставр, Посол Республіки Кіпр в СРСР Д. Хаджімілтис і Посол Г. Пелагіас. Під час візиту відбулися переговори між Головою Президії Верховної Ради СРСР Миколою Вікторовичем Підгорним та Президентом Макаріосом. В ході переговорів, які проходили в дружній атмосфері, було розглянуто питання двосторонніх відносин, кіпрське питання, становище в Східному Середземномор'ї та інші актуальні міжнародні проблеми. В спільно прийнятому комюніке відзначалося: сторони із задоволенням констатували, що за десятиріччя, яке минуло після проголошення незалежності Республіки Кіпр, радянсько-кіпрські відносини незмінно розвивалися в дусі дружби і взаємної поваги. СРСР послідовно виступав на підтримку незалежності, суверенітету і територіальної цілісності Республіки Кіпр, за ліквідацію

іноземних військових баз на острові, за мирне вирішення кіпрського питання без будь-якого іноземного втручання.

У січні 1986 року були висунуті пропозиції Радянського уряду «Про принципи кіпрського врегулювання та шляхи його досягнення», які знайшли дуже широкий позитивний відгук у світі. В цих пропозиціях СРСР висловився на підтримку незалежності, суверенітету та територіальної цілісності Республіки Кіпр, проти будь-яких спроб вирішити кіпрське питання всупереч волі народу Кіпру. Ці пропозиції СРСР по Кіпру були запропоновані майже одночасно з концепцією без'ядерного світу, ідеєю створення Основ всеохоплюючої системи міжнародної безпеки, яка була висунута Горбачовим.

У квітні 1987 року відбувся перший в історії двосторонніх відносин офіційний візит до Радянського Союзу Міністра закордонних справ Республіки Кіпр Георгіоса Якову, який в ході зустрічей із керівництвом СРСР наголошував на тому, що реалізація висунутих Радянським Союзом принципів буде сприяти вирішенню важливих міжнародних аспектів кіпрської проблеми, перетворенню Середземномор'я на зону сталого миру та співробітництва.

4 липня 2006 року було відкрите Почесне консульство Республіки Кіпр у місті Маріуполі. Почесним консулом призначено ректора Маріупольського державного університету, доктора політичних наук, професора Костянтина Васильовича Балабанова.

У жовтні 2011 року започатковане Почесне консульство Республіки Кіпр в Одесі. Почесним консулом призначено Музальова Бориса Вікторовича.

Першим Надзвичайним і Повноважним Послом України в Республіці Кіпр (за сумісництвом) став Посол України в Державі Ізраїль Дмитро Юхимович Марков, який вручив вірчі грамоти Президенту Кіпру Главкосу Клірідісу 23 березня 1999 року. Д. Ю. Марков перебував на цій посаді до липня 2003 року. Вже у серпні 1999 року в столиці Кіпру місті Нікосії було відкрите Генеральне консульство України. Рівень дипломатичного представництва України в Республіці Кіпр було підвищено із відкриттям Посольства України в Республіці Кіпр у червні 2003 року. Першим Надзвичайним і Повноважним Послом України в Республіці Кіпр із резиденцією в місті Нікосії став Борис Іванович Гуменюк, який вручив вірчі грамоти Президенту Республіки Кіпр Тассосу Пападопулосу 22 грудня 2003 року. Б. І. Гуменюк завершив свою першу дипломатичну місію на Кіпрі у лютому 2007 року.

8 січня 2008 року до Республіки Кіпр прибув новопризначений Надзвичайний і Повноважний Посол України Олександр Павлович Дем'янюк, який вже 14 січня 2008 року вручив вірчі грамоти Президенту Республіки Кіпр Тассосу Пападопулосу. О. П. Дем'янюк перебував на посаді посла до 17 лютого 2012 року.

21 лютого 2012 року Борис Іванович Гуменюк вдруге був призначений Надзвичайним і Повноважним Послом України в Республіці Кіпр, а 25 квітня 2012 року вручив вірчі грамоти Президенту Республіки Кіпр Дімітрісу Хрістофіасу. Відбулась протокольна урочиста церемонія та зустріч Посла України в Республіці Кіпр Б. І. Гуменюка з Президентом Республіки Кіпр Д. Хрістофіасом, у ході якої Глава Кіпрської Держави, зокрема, відзначив, що з великим задоволенням та почуттям дружби приймає вірчі грамоти від новопризначеного Посла України, а також запевнив, що всі його зусилля, спрямовані на розвиток взаємовигідного співробітництва між двома країнами, будуть мати незмінну підтримку Президента та Уряду Кіпру. У свою чергу, Б. І. Гуменюк запевнив, що докладатиме всіх можливих зусиль з метою сприяння подальшому розвитку традиційно дружніх відносин між Україною та Республікою Кіпр, які поєднує історична, культурна та духовна спадщина двох народів. Крім того, Посол України підкреслив зростання взаємної зацікавленості та наявний потенціал обох країн для розширення і активізації співпраці, що відкриває перспективи подальшого поглиблення двосторонніх відносин в усіх сферах взаємного інтересу. Президент Кіпру Дімітріс Хрістофіас підтвердив незмінну позицію Нікосії щодо надання подальшої підтримки

євроінтеграційним прагненням України, зокрема, у період головування Кіпру в Раді Європейського Союзу у другому півріччі 2012 року.

Функції дипломатичного представництва інтересів Республіки Кіпр в Україні за сумісництвом були покладені на Посольство Кіпру у Федеративній Республіці Німеччина. Так, 12 жовтня 2006 року Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Кіпр у ФРН та в Україні (за сумісництвом) Леонідас Маркідіс вручив вірчі грамоти Президенту України. Наступним Послом Республіки Кіпр у ФРН та Україні (за сумісництвом) став Панделакіс Еліадіс, який вручив вірчі грамоти Президенту України 21 листопада 2008 року.

Новим етапом розвитку міждержавних дипломатичних відносин стало започаткування дипломатичної місії Республіки Кіпр в Україні. 28 вересня 2009 року в Києві розпочав роботу Тимчасовий Повірений у справах Республіки Кіпр в Україні Евагорас Вріонідіс.

14 червня 2011 року Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Кіпр в Україні, з резиденцією у місті Києві, Евагорас Вріонідіс вручив вірчі грамоти Президенту України Віктору Федоровичу Януковичу. 4 липня 2011 року за участю Президента Республіки Кіпр Дімітріса Хрістофіаса та Міністра закордонних справ України Костянтина Івановича Грищенка відбулася офіційна церемонія відкриття Посольства Республіки Кіпр в Україні.

Республіка Кіпр встановила дипломатичні відносини із 170 країнами світу. Кіпр має 40 дипломатичних місій та представництв при міжнародних організаціях з паралельною акредитацією у 110 країнах та міжнародних організаціях.

З огляду на той факт, що Республіка Кіпр є невеликою країною та має порівняно обмежений дипломатичний штат, рішення про відкриття окремого дипломатичного представництва в Україні свідчить про стратегічний характер міждержавних відносин та важливість подальшого розвитку рівноправного партнерства у всіх галузях.

Важливою формою співробітництва між Україною та Республікою Кіпр є візити та зустрічі посадовців обох країн.

23 вересня 2009 року Президент України Віктор Андрійович Ющенко та Президент Республіки Кіпр Дімітріс Хрістофіас провели зустріч в рамках участі у 64-ій сесії Генеральної Асамблеї ООН.

Безперечно, найбільш знаковими подіями українсько-кіпрських відносин стали перші в історії двосторонніх зносин офіційні візити Президента Республіки Кіпр Дімітріса Хрістофіаса в Україну 3 – 5 липня 2011 року та Президента України Віктора Федоровича Януковича до Республіки Кіпр 8 – 9 листопада 2012 року.

Загалом варто зазначити, що українсько-кіпрські відносини дуже активно розвиваються та розширюються. За 20 років, які минули від встановлення дипломатичних відносин між країнами було сформовано дуже розвинуті відносини у політичній, економічній, культурній, освітній, військовій галузях тощо.

Література

1. Маріупольський державний університет. - Електронний ресурс. - Режим доступу : <http://www.mdu.in.ua/>.
2. Міністерство закордонних справ України. - Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/>.
3. Офіційне інтернет-представництво Президента України. - Електронний ресурс. - Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/>.
4. Посольство України в Республіці Кіпр. - Електронний ресурс. - Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua/cyprus/>.